

Remissvar över betänkandet SOU 2024:43 Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (Dnr Fi 2024/01460)

Kommunens ställningstagande med generella synpunkter

Betänkandet är till största delen en intressant sammanställning av olika typer av samverkansformer. Utredningen saknar dock avgörande definitioner vilket gör den svårare att förstå. Skillnaden mellan begreppen samverkan och styrning beskrivs inte tydligt. Samverkan är en mjuk form av styrning som bygger helt och hållet på en ömsesidighet och att parterna är överens. Förslaget behöver generellt tydligare definitioner av olika begrepp.

Statens offentliga utredning är ett verktyg för överläggning med kommuner, som utredningen inte tar upp. För att detta ska fungera som en samverkansform måste remissinstanserna få tid på sig att yttra sig över förslagen. Tiden för kommunens hantering av remisser är ofta tre månader, tyvärr gör det att det inte är möjligt att hantera ärendet i de nämnder som direkt påverkas av förslagen.

Staten är från kommunens horisont många olika aktörer som myndigheter, försvar och Länsstyrelsen. Samverkan uppstår när någon aktör har behov av den. Vi anser att de samverkansformer som vi har idag fungerar bra och att ökad kunskap om kommunernas uppdrag, ansvar och verklighet skulle ytterligare förbättra samverkan med de statliga aktörerna. Statliga formaliserade överläggningar och så kallade kommunråd bedöms inte leda till en bättre samverkan.

Förslagen i betänkandet riskerar att motverka varandra, fler regionala kontor och samverkan i ett kommunråd kan ge en motsättning och öka osäkerheten. Länsstyrelsen pekas ut och ska ges tvingande bestämmelser, vi anser inte att det kommer att förbättra vår samverkan med staten.

Inom olika verksamhetsområden finns idag en stark statlig styrning i syfte att nå likvärdig behandling och hantering. Det är viktigt att begränsa denna styrning till de delar som är viktiga och inte att gå för långt ner i detaljer. Det är en balansgång viktig för det kommunala självstyret.

Kommunens ställningstagande och synpunkter på Del II

Kapitel 11

11.4

Statens kunskapsstyrning måste vara samordnad och kan med fördel utvecklas ytterligare. Det finns ett ständigt behov av erfarenheter och fakta samlade på nationell nivå, de erfarenheter och fakta som ofta finns på lokal nivå.

Nuvarande former för samverkan inom socialtjänst, skola och bibliotek är i huvudsak lämpliga och tillräckliga. Samverkan inom hälso- och sjukvården behöver utvecklas, inom området finns flera otydligheter.

11.9

En ny och regional roll för Socialstyrelsen har potentialen att förbättra samverkan och kunskapsförmedling men det kräver en egen utredning innan formerna för detta kan värderas.

11.10

Ett nytt organ, kallat regionalt kommunråd, föreslås i betänkandet. Det är med det underlag som utredningen ger inte möjligt att bedöma om det kommer att ge en bättre samverkan. Ett kommunråd kan kanske lyfta behov av samverkan från de olika deltagarna, så att samverkan möjliggörs i olika former. För kommunrådet beskriver varken lagförslaget eller betänkandet tillräckligt för att kunna bedöma vad det skulle innebära. Problem med samverkan idag uppstår oftast på grund av bristande kunskap om kommunernas uppdrag, ansvar och organisering. Länsstyrelsens stödande roll behöver betonas. Länsstyrelsen i Norrbotten har en samverkan för att skapa förutsättningar för industrins gröna omställning. Den leds av Länsstyrelsen och omfattar berörda kommuner, myndigheter och regionen. Samverkan har ökat i olika konkreta utvecklingsfrågor. Framgången har varit möjlig tack vare att berörda myndigheter deltar i direkt och inte genom länsstyrelsen. Det är viktigt med en flexibel organisering för bästa resultat och den kan gärna ledas av länsstyrelsen.

Utredningen beskriver och lyfter Agenda 2030 som ett viktigt område för samverkan men för denna fråga har det statliga engagemanget kraftigt minskat de senaste åren, det finns varken en nationell samordnare eller annat stöd. Luleå kommuns arbete har skett med stöd av FN-förbundets projekt, där vi samverkat med SKR och ett hundratal andra kommuner. Projektet har upphört när Sida:s finansiering togs bort och därmed har det konkreta, kontinuerliga stödet försvunnit. Om samverkan i viktiga frågor ska kunna ske måste ett statligt stöd finnas på lång sikt.

11.11

Länsstyrelsen fungerar bra som samordnare för samverkan i kris & beredskap. Dock har statliga medel i hög grad stannat hos länsstyrelsen och det finns behov av en betydligt högre grad av kontinuitet så det går att bedriva ett mer

långsiktigt arbete. Även för dessa frågor kan länsstyrelsens stödjande roll betonas mer.

Kapitel 12

12.2

Utredningen anser att överenskommelser mellan staten och SKR inte är en lämplig form för samverkan. I denna del är det otydligt vad som menas med samverkan. SKR är en medlemsorganisation som väl företräder kommunernas erfarenhet och kunskap i olika frågor. Staten bör inte ha synpunkter på den organisering som kommunerna har valt för samverkan och överenskommelser. Dock bör inte ekonomiska medel eller olika offentliga förvaltningsuppgifter/uppdrag ske genom SKR, för detta finns de statliga myndigheterna, lagstiftning och olika förslag som bör skickas ut på bredare remisser till olika kommuner innan eventuellt genomförande.

12.3

Socialstyrelsen får i uppdrag att utreda bildandet av en regional organisation. Underlaget i betänkandet är för otydligt för att kunna bedömas. Det kan vara positivt med en närmare närvaro men det kan också betyda att den enskilda kommunen blir svagare samt att den uppbyggda samverkan som utgår från länet försvinner och då blir mer perifer.

Kapitel 13

13.7

Utredningen föreslår att regeringens överläggningar med kommunerna ska formaliseras. Överläggningar ska ske två gånger per år, protokoll ska skrivas och företrädare för kommunerna ska delta. Det är inte möjligt att ta ställning till vad en ny lag som formaliserar detta kommer att innebära.

Kommunens ställningstagande och synpunkter på Del III

Kapitel 15

15.10

Utredningen förslår förändring vad gäller deltagande på distans som omfattar sammanträden i fullmäktige och nämnder. Förslaget tillstyrks men det är önskvärt att även sammanträden i utskott regleras.

För Luleå Kommun

Lena Bengtén

Strateg